

Санітарно-епідемічна ситуація в області за 12 місяців 2017 року

У 2017 році в області, як і в цілому по Україні залишалась напруженою санітарно-епідемічна ситуація. За даними Держпродспоживслужби України минулого року в державі зареєстровано найбільшу за останні 15 років кількість спалахів кишкових інфекційних хвороб та харчових отруєнь – 163, з найбільшою кількістю постраждалих осіб – 2180, з них 1457 дітей.

Інфекційна захворюваність в Чернівецькій області (без урахування носіїв, грипу та гострих респіраторних захворювань) за 12 місяців 2017 року зросла у порівнянні з аналогічним періодом 2016 року на 21,49%.

Захворюваність сальмонельозними інфекціями збільшилася на 4,82% (інтенсивний показник 19,19 на 100 тис. населення проти 18,30 за 12 місяців минулого року).

За 12 місяців 2017 року інтенсивний показник захворюваності на шигельоз по області становив 5,73 проти 0,22 за аналогічний період минулого року (ріст на 50 випадків), з числа захворівших 77% становлять діти до 17 років. Ріст захворювання зареєстровано на території Сокирянського району та м.Чернівці.

Захворюваність на гастроентероколіти зі встановленим збудником реєструвалася на всіх адміністративних територіях, зафіксований ріст на 12,43 % по області (інтенсивний показник складав 116,67 на 100 тис. населення проти 103,76 за аналогічний період 2016 року). На ротавірусні ентерити показник по області склав 25,69 на 100 тис. населення за поточний період проти 23,16 за 12 місяців 2017) – ріст на 10,95%. Високий показник захворюваності залишається в м. Чернівці (показник 46,08 проти 38,38 в минулому році – ріст на 21,00%).

Ріст захворюваності на гострі кишкові інфекції, викликані невстановленими збудниками склав 30,22% (показник 104,54 на 100 тис населення проти 80,27 у 2016 році). Ріст захворюваності зареєстровано в Хотинському, Сокирянському районах та м.Чернівці.

Показник захворюваності на вірусний гепатит «А» становить 1,43 на 100 тис. населення проти 0,77 в минулому році за аналогічний період, захворювання реєструвалося на території Кіцманського, Сторожинецького та Сокирянського районів та м. Чернівці.

Також було зареєстровано 12 випадків захворювання на лептоспіроз, проти 7 випадків за минулий рік, по одному випадку зареєстровано на території Кельменецького, Вижницького районів та м. Чернівці, по два випадки в Герцаївському, Заставнівському, Сокирянському районі та три випадки в Кіцманському районі.

Рівень захворюваності на хворобу Лайма за звітний період залишився на рівні 2016 року – 29 випадків захворювання проти 30 випадків за минулий рік. Дане захворювання реєструвалося на території Вижницького, Глибоцького, Заставнівського, Сторожинецького, Путильського районів та м.Чернівці.

За 12 місяців 2017 року зареєстровано 3 випадки захворювання на ботулізм у мешканців Сторожинецького, Кіцманського, Герцаївського районів, захворювання яких пов'язане з вживанням м'ясних консервованих продуктів домашнього приготування.

Також за поточний період зареєстровано 6 підтверджених випадків

отруєння грибами, потерпілих 8 осіб з них 2 дітей. Всі випадки зареєстровані в побуті на територіях в Путильського району (2 випадки, 2 постраждалих), Сторожинецького (2 випадки, 3 постраждалих), Герцаївського (1 випадок, 2 постраждалих) та Глибоцького районів (1 випадок, 1 постраждалий).

Впродовж 2017 року зареєстровано 10 спалахів інфекційних та неінфекційних захворювань, внаслідок яких постраждало 317 осіб, з яких 176 дітей. В 2016 році по області зареєстровано 5 спалахів, в яких постраждало 96 осіб, з яких 60 дітей, відповідно в порівнянні з минулим роком спостерігається ріст спалахової захворюваності в 2 рази. Як свідчать результати проведених епідемічних розслідувань спалахів, основними причинами їх виникнення стали грубі порушення суб'єктами господарювання вимог санітарного законодавства, законодавства про якість і безпечність харчових продуктів, санітарно-протиепідемічного режиму, правил особистої гігієни тощо.

Показник осередкованості зріс в 1,6 разів за рахунок великої кількості постраждалих в м.Сокиряни -147 та в самоорганізованому таборі відпочинку с.Перебіківці -59 (31,7 за поточний період проти 19,2 за минулий рік).

Спалахи зафіксовані на 8 об'єктах нагляду:

- в навчально-виховних закладах – 4 спалахи (54 захворівших дитини);
- в закладах громадського харчування – 3 спалахи (захворівших 43, з них 4 дитини);
- спалах пов'язаний з вживанням питної води з комунального водопроводом в м. Сокиряни (147 захворівших).

Також зафіксовано спалах в самоорганізованому місці відпочинку с. Перебіківці – (59 захворівших, з них 56 дітей) та отруєння невідомою речовиною внаслідок можливої обробки пестицидами авіаційним методом (14 захворівших, з них 3 дітей).

За етіологічним фактором - 2 спалахи викликано сальмонелами, 2 – рота-вірусами та шигелою Зонне, 5 – етіологічний фактор не встановлено (гостроентероколіти невиясненої етіології).

Спалахи зареєстровано на адміністративних територіях: м.Чернівці – 4, Сокирянський район – 2, Хотинський район – 2, Глибоцький район – 1, Сторожинецький район – 1.

Спеціалістами Головного управління Держпродспоживслужби в Чернівецькій області по кожному випадку спалахів проведені необхідні комплекси профілактичних та протиепідемічних заходів щодо локалізації та ліквідації ризиків виникнення та розповсюдження інфекційних захворювань та харчових отруєнь. За результатами проведених епідемічних розслідувань в межах компетенції вживались адекватні заходи впливу, а саме: було прийнято участь у 7 засіданнях комісій ТЕБ та НС різних рівнів; один заклад був закритий рішенням районної комісії ТЕБ та НС; видано 2 розпорядження про припинення виробництва та обігу харчових продуктів операторами потужності та складені 2 протоколи про порушення гігієнічних вимог оператором ринку з реалізації, обробки харчових продуктів. Крім того, передано до суду рішення про тимчасове припинення експлуатації закладу громадського харчування (кафе «Гуцулочка»); надано 8 приписів; 5-х осіб притягнуто до дисциплінарної відповідальності; направлено письмові рекомендації щодо усунення порушень. Про всі спалахи повідомлені

правоохоронні органи, по 6-ти спалахах відкриті кримінальні провадження та проводяться досудові розслідування.

З метою недопущення ускладнення епідемічної ситуації в регіоні, на виконання відповідних доручень, розпоряджень Держпродспоживслужби України, Головного управління та обласної державної адміністрації, рішень обласної та районних комісій ТЕБ та НС посадові особи служби взяли участь у проведенні 2479 позапланових заходів, а саме: 33 об'єктів централізованого водопостачання, 435 дошкільних навчальних закладів, 922 загальноосвітніх навчальних закладів, 124 закладів оздоровлення та відпочинку для дітей, 45 лікувально-профілактичних закладів, 231 харчових об'єктів, 12 підприємств сільського господарства, 67 об'єктів поводження з твердими побутовими відходами та іншими об'єктами нагляду.

За результатами проведених комісійних обстежень виявлено порушень санітарного законодавства на 68,5% об'єктів, а саме: на 25 об'єктах централізованого водопостачання (75,7%), в 232 дошкільних навчальних закладах (53,3%), в 658 загальноосвітніх навчальних закладах (71,4%), в 49 закладах оздоровлення та відпочинку для дітей (39,5%), в 30 лікувально-профілактичних закладах (66,7%), на 212 харчових об'єктах (91,8%), на 5 підприємствах сільського господарства (41,7%), на 36 об'єктах поводження з твердими побутовими відходами (53,7%).

Основна робота була зосереджена на дотриманні вимог санітарного законодавства при здійсненні організації харчування в навчально-виховних та оздоровчих закладах; забезпеченість населення краю якісною питною водою та санітарно-технічним станом об'єктів питного водопостачання і водовідведення області тощо.

Під час здійснення державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства у навчальних закладах протягом 2017 року спеціалістами Держпродспоживслужби взято участь у 1357 комісійних обстеженнях, порушення вимог санітарного законодавства виявлено у 910 закладах (75%), з них 26 % в ДНЗ та 49 % в ЗОНЗ.

Протягом багатьох років відсутнє централізоване або локальне питне водопостачання у 17 навчально-виховних закладах області, а саме: 2 ДНЗ і 8 ЗОНЗ у Вижницькому районі; по 1 ДНЗ у Кіцманському, Сокирянському районах і м.Чернівці; 2 ЗОНЗ в Путильському районі та по 1 ЗОНЗ у Герцаївському і Хотинському районах. Також, в області є 3 заклади, які використовують привізну воду ДНЗ №39 м. Чернівці та 2 ЗОНЗ Путильського району.

В області функціонують навчально-виховні заклади, які не каналізовані – 4 ДНЗ (Вижницький та Кіцманський райони 3 і 1 відповідно) та 12 ЗОНЗ (9 - у Вижницькому, 2 – Путильському та 1 в Хотинському районах).

Основні порушення, які виявлялись на харчоблоках НВЗ: приміщення потребують проведення ремонтів; не відповідність площі та кількості приміщень санітарно-гігієнічним вимогам; відсутність гарячої проточної води; недостатня забезпеченість закладів холодильним та технологічним обладнанням; порушення поточності технологічних процесів при приготуванні готових страв; не дотримується товарне сусідство та порушуються умови при зберіганні харчових продуктів; відсутність добових проб; не виконуються норми харчування дітьми по основних видах продуктів; відсутність медичних

оглядів працівників харчоблоків; недостатня кількість дезінфікуючих засобів тощо.

Протягом минулого року в НВЗ було досліджено 1640 проб води за бактеріологічними та 2040 проб за санітарно-хімічними показниками. Питома вага нестандартних проб за бактеріологічними показниками склала – 11,9 %, за санітарними – хімічними 4,5%. Високий відсоток відхилення за бактеріологічними показниками встановлено у Вижницькому та Сторожинецькому районах 31,2% і 25,5% відповідно та за санітарно-хімічними показниками у Глибоцькому районі – 13,9%.

З метою усунення виявлених порушень вимог санітарного законодавства та встановлених відхилень за результатами лабораторних, інструментальних досліджень керівникам управлінь (відділів) освіти та НВЗ області направлялись відповідні пропозиції щодо зміцнення матеріально-технічної бази та усунення порушень.

На виконання низки розпорядчих документів Чернівецької ОДА, Держпродспоживслужби України працівниками служби прийнято участь в 124 комісійних перевірках з питань готовності закладів оздоровлення та відпочинку дітей як до початку оздоровчої кампанії, так і під час її проведення.

Всього в області працювали 134 закладів оздоровлення та відпочинку, в тому числі: 12 позаміських оздоровчих закладів, 83 пришкільних, 33 мовні та 6 наметових таборів.

Основні порушення, які були виявлені за результатами обстежень наступні: не в повному обсязі були проведені поточні ремонти приміщень, у вжитку на харчоблоці використовувався столовий посуд із тріщинами, потребували поновлення маркування розділові столи та інвентар, порушувались правила миття посуду (при опитуванні).

Організація харчування у 96% закладів оздоровлення та відпочинку проводилась на базі власних харчоблоків, за рахунок привозного харчування було організовано харчування у чотирьох пришкільних таборах міста Чернівці (гімназія №6, ЗНЗ №№10,25,30).

Також, проводились комісійні обстеження населених пунктів області щодо розташування самовільно облаштованих наметових таборів. Такі факти були встановлені в с.Вороновиця Кельменецького району, с.Пригородок Хотинського району, с.Виженка Вижницької ОТГ. Дані табори облаштовували віряни релігійної конфесії Євангельські християни-баптисти без будь-якого погодження з Держпродспоживслужбою. Із засновниками таборів було проведено роз'яснювальну роботу, після чого табори самостійно призупинили свою діяльність.

Про всі проблемні питання та порушення, які виникали і виявлялись в ході оздоровчої кампанії інформовано Чернівецьку ОДА, матеріали заслухано на засіданні Обласної координаційної ради з питань організації літнього відпочинку та оздоровлення дітей.

За підсумками оздоровчої кампанії службою внесені пропозиції щодо створення безпечних для здоров'я і життя умов перебування дітей в закладах оздоровлення та відпочинку в частині якісного та безпечного харчування, медичного забезпечення та здійснення заходів за дотриманням санітарно-гігієнічних вимог.

Крім того, в межах повноважень в період купального сезону 2017 року було забезпечено державний санітарно-епідеміологічний нагляд за місцями масового відпочинку населення на водних об'єктах (пляжах), здійснювався контроль щодо якості води та ґрунту. На території області було визначено 10 місць масового відпочинку населення на водних об'єктах.

Одним із важливих питань є забезпечення населення питною водою гарантованої якості. Протягом минулого року охоплено обстеженнями всі 24 комунальні, сільські та відомчі водопроводи області.

За результатами виявлялись значні порушення, частина з яких усунена, однак, на даний час залишаються не виконаними наступні заходи:

- не розроблені проекти зон санітарної охорони джерел водопостачання на комунальних водопроводах смт.Глибока, райцентрів Заставна, Сторожинець, Сокиряни та м.Новодністровськ;

- потребують часткової заміни огорожі санітарно захисної зони на відомчому водопроводі МПД ДП «Укрспирт»(Кіцманського району) та сільських водопроводах смт.Кострижівка та с.Хрещатик (Заставнівського району) та навколо водонапірної башні на комунальному водопроводі смт.Кельменці, відомчого водопроводу с.Вороновиця (Кельменецького району);

- потребують часткової заміни водопровідні мережі на комунальних водопроводах смт. Путила, м.Заставна, смт.Кельменці, відомчому водопроводі с.Вороновиця Кельменецького району;

- не дотримується зона санітарної охорони джерела на комунальному водопроводі м.Герца;

- на земельних ділянках другого та третього поясу ЗСО комунального водопроводу м.Вижниця КУП «Комунальник» не забезпечено виконання заходів з облаштування системи водовідведення відповідно до вимог санітарного законодавства в приватних домоволодіннях, продуктовому магазині та дитячому садочку та туристичній базі відпочинку «Кремениця»;

- зношена бактерицидна лампа (ресурс – використаний) на сільському водопроводі смт. Берегомет КП«Криниця».

До цього часу відсутній відомчий лабораторний контроль за якістю питної води на відомчих водопроводах сс. Вороновиця, Мошанець, Зелена, Бернево Кельменецького району.

Відомчий лабораторний контроль здійснюють лише 8 відомчих лабораторій на комунальних водопроводах: КП «Чернівціводоканал», водоводу «Дністер-Чернівці», КП «Хотинтепломережа» та окремими ми по фізико-хімічним та мікробіологічним показникам; Новодністровського управління «Тепловодоканал» по окремих фізико-хімічних показниках; КП «Сторожинецьке ЖКГ», Глибоцьке, Кіцманське та Заставнівське ВУЖКГ лише на залишковий хлор.

Всі інші підприємства здійснюють дослідження відповідно до п. 4.1 ДСанПіНу 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» згідно заключних угод з ДУ ЧОЛЦ МОЗ України.

Про виявлені порушення інформовано керівників підприємств, органи місцевого самоврядування та матеріали заслухано на обласній комісії ТЕБ та НС.

Крім того, моніторинговими обстеженнями було охоплено 513 джерел децентралізованого водопостачання, що становить 43% від загальної кількості.

За результатами проведеної роботи виявлялись наступні порушення: на об'єктах відсутні санітарні паспорти на джерела водопостачання, а також огорожі, підставки для відер та відра, зруйновані відмостки навколо джерела, значна частина яких до цього часу залишається не виконаними.

З метою гігієнічної оцінки безпечності та якості питної води на відповідність вимогам ДСанПіНу 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» ДУ ЧОЛЦ МОЗ України протягом року досліджувалась вода централізованого, децентралізованого водопостачання.

Значно погіршилась якість води з комунальних водопроводів в порівнянні з 2016 роком, як за бактеріологічними з 1,9 до 5,1 % так і за фізико-хімічними показниками з 0,4 до 3,8%. Вище середньообласного за мікробіологічними показниками відхилення виявлялися у Вижницькому (23,3%), Сокирянському (16,9%), Кельменецькому (16 %) та Новоселицькому (6,2 %) районах. За фізико-хімічними показниками відхилення виявлялися в Сокирянському (19,6%), Кельменецькому (9,5%), Новоселицькому (2,5%) районах та в м. Чернівці (1,1%).

При дослідженні води з відомчих та сільських водопроводів виявлялись відхилення лише за мікробіологічними показниками в Кельменецькому (3,7%), Вижницькому (18,2%) та Заставнівському (1,8 %) районах.

Також в області здійснювався моніторинг якості води з громадських криниць. Відсоток відхилень по бактеріологічних показниках становить 7,9 % проти 7,4 % в 2016 році. Відхилення виявлялися у всіх районах, крім Хотинського. Вище середньообласного цей показник в м.Чернівці (41,7 %), у Вижницькому (20,6 %) та Сокирянському (15,9%) районах. Майже вдвічі погіршилась якість води за фізико-хімічними показниками і складає 2,7% проти 1,5% в 2016 році. Найбільший відсоток відхилень виявлявся в м. Чернівці – 25, в Сокирянському -10,5, в Сторожинецькому - 3,9 та Глибоцькому - 3,8 районах.

Встановлені відхилення за мікробіологічними показниками у воді відкритих водоймищ в Герцаївському, Заставнівському, Кельменецькому, Новоселицькому, Сокирянському районах та м.Чернівці. Відхилення за фізико-хімічними показниками виявлялись лише в м.Чернівці.

Крім того, здійснювався моніторинг за якістю води централізованого, децентралізованого водопостачання, водоймищ та ґрунту за вірусологічними показниками, відхилення встановлені в 1 пробі води водоймищ Сокирянського району.

В області протягом листопада-грудня проводились позапланові заходи до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для проведення лабораторних випробувань, досліджень та експертизи під час здійснення державного контролю (нагляду), затвердженого постановою КМУ від 07.03.2013 року № 328. Загалом було обстежено 598 об'єктів санітарних заходів, з них 267 НВЗ, 14 інтернатних закладів та закладів соціального спрямування, 317 об'єктів централізованого та децентралізованого водопостачання.

При проведенні моніторингових відвідувань у 95% вище зазначених об'єктів виявлено порушення вимог санітарного законодавства. Одночасно проводились лабораторно-інструментальні дослідження з об'єктів навколишнього

середовища. Всього проведено 51517 досліджень, в 123 випадках виявлялись відхилення (0,23 %).

Порушення рівня освітленості зафіксовано на 28 об'єктах: найвищий показник зареєстрований в м. Чернівці у 13 ДНЗ (42%), Кіцманському районі у 3 ЗОШ (42,8%).

Відхилення від нормативів по рівню вологості виявлялись на 20 об'єктах: найвищий показник відхилень в м. Чернівці 6 ДНЗ (19,3%), Глибоцькому районі – 5 ЗОШ (22,7%), Кіцманському районі – 3 ЗОШ (42,8 %), на інших адміністративних територіях у поодиноких закладах. Відхилення від нормативів виявлялись при дослідженнях на відповідність температурному режиму в 2-ох навчально-виховних закладах.

Також було досліджено 2882 проби питної води на відповідність ДСанПіНу 2.2.4-171-10, з них виявлено невідповідність в 39 пробах, що складає 1,3%.

При виявленні відхилень були прийняті рішення із застосування адекватних до ситуації заходів щодо усунення ризиків виникнення та розповсюдження інфекційних та неінфекційних захворювань на об'єктах санітарних заходів.

В області проводилась санітарно-освітня робота, а саме: проведено 73 виступи по радіо та 28 виступів на телебаченні, з яких 11 прями ефіри, прийнято участь у 23 брифінгах і круглих столах, надруковано 170 статей, прочитано 401 лекцію, розміщено 121 публікацію на ВЕБ – сайтах та підготовлено 377 санбюлетнів.